Lausunto Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Charlotta Wolff, Suomen historian professori, humanistisen tiedekunnan varadekaani

Kulttuurinen muisti ja yhteiskunnan muutos -teeman vetäjä, Turun yliopisto

13.03.2025

TURUN YLIOPISTO

Konteksti

- Valtioneuvoston Kulttuuripoliittinen selonteko
- Lausunto pyydetty Turun yliopiston teemalta Kulttuurinen muisti ja yhteiskunnan muutos
- Esityksen rakenne
  - Yliopistojen rooli
  - Instituutiot luovuuden tukena
  - Kestävyysmurroksen ylittäminen
  - Yhteenveto

TURUN YLIOPISTO

Yliopistojen rooli

- Kansallisen kulttuurin arvoketjun perustan vahvistajina
  - Tieto ja kulttuuriperintö ovat kulttuurin arvoketjun perusta
  - Yliopistot tuottavat riippumatonta tutkimustietoa sekä ylläpitävät ja välittävät suomalaista kulttuuriperintöä koulutuksen kautta, minkä takia niillä on kulttuuripoliittinen rooli
  - Luovuus ja tieteen vapaus edellyttävät mahdollistavaa, ei rajoittavaa ohjausta (rahoitus)
- Kansainvälistyvän kulttuurin edistäjinä
  - Englannin kielen ylivoima maailmassa on kyseenalaistunut
  - Suurten eurooppalaisten kielten opetusta tulee vahvistaa kauttaaltaan
  - Monipuolinen kielitaito ja kansainvälinen kulttuuriosaaminen ovat ulkopoliittisestikin merkittäviä, jopa elintärkeitä

TURUN YLIOPISTO

Instituutiot luovuuden tukena

- Kulttuuri ei ole pelkkä hyödyke, eikä kulttuurielämä pelkästään markkinavetoista
- Sivistysvaltio tukee kulttuurielämää, koska elinvoimainen kulttuuri on kansakunnan resilienssille ja kriisinkestävyydelle välttämätön
- Sivistysvaltio suojaa kulttuuriperintöään myös julkisten instituutioiden muodossa
  - Kansallisarkisto, Kansalliskirjasto, Museovirasto, valtion taidemuseot
  - Kansallisnäyttämöt, Ooppera, RSO, YLE
- Toimivat infrastruktuurit tekevät Suomesta kokoaan merkittävämmän kulttuuritoimijan

TURUN YLIOPISTO

Kestävyysmurroksen ylittäminen

- Sivistyshallinto 2030 -uudistusta ei käsitellä selonteossa, vaikka sillä on suuri vaikutus kulttuurisen muistin ja kulttuuriperinnön ylläpitämiselle Suomessa
  - Kansallisarkisto ja Museovirasto haavoittuvia
- Toimenpiteiden seuraamisen ja vaikuttavuuden arvioinnin haasteet
  - Vaikuttavuuden mittaaminen haastava
  - Vaikutukset aktualisoituvat monirytmisesti
  - Vaikutukset eivät välttämättä ole numeraalisesti mitattavia tai kapitalisoitavissa
- Yliopistojen asiantuntijuus on hyödynnettävissä vaikuttavuuden arvioinnissa ja mahdollisten mittarien kehittämisessä

TURUN YLIOPISTO

Yhteenveto

- Koulutus ja luovuus ovat avainasemassa
  - Tekoälyn uhka luovuudelle ja inhimillisyydelle tulee ottaa tosissaan (sääntely)
- Kulttuuri ei vanhene, vaan muuttuu ja elää vuorovaikutuksessa, johon sekä kansalaiset että myös valtio osallistuvat
- Kulttuurin tukeminen on huoltovarmuutta: vahva kulttuuri luo kriisinkestävyyttä ja resilienssiä, eikä kansakuntaa ole ilman kulttuuria
- Vahvat julkisrahoitteiset instituutiot auttavat hallitsemaan kulttuurisen murroksen vaikutuksia
- Laadukas koulujärjestelmä, tieteen vapaus, osallistava kulttuurielämä sekä riippumattomat, tasapuoliset ja julkisrahoitteiset mediat ehkäisevät disinformaatiota, polarisaatiota ja kulttuurisotia

TURUN YLIOPISTO

TURUN
YLIOPISTO